

Nils Uddenberg. Lidande & läkedom. Band 1 Medicinens historia fram till 1800. Band II Medicinens historia från 1800 till 1950.

Fri Tanke förlag.

”Slumpen gynnar den som är förberedd på den” skrev den franske kemisten och biologen Louis Pasteur. Det kan känna som bra sammanfattning till de avgörande händelser som drivit den medicinska forskningen och utvecklingen fram till vad den är idag. I en kombination av hårt arbete, nyfikenhet och akademisk envishet har oavsiktliga sammankopplingar och slumpmässiga händelser ofta drivit läkekonsten framåt. Det kan handla om vaccin, penicillin, ect-behandling av depression, men också om de mer övergripande insikterna av människans anatomi, som då Olof Rudbeck d.ä. en dag såg på när en kalv slaktades på ett torg i Uppsala. En läkare och forskare med framgång ska både ha tur och en förmåga att ta denna medgång till vara.

Nils Uddenberg är läkare, idéhistoriker och författare med hög mysfaktor och en fantastisk förmåga att skildra hur människor i vår historia drivit kunskap och utveckling framåt efter sin tids möjlighet och förmåga. Tidigare har han skrivit om bland annat Linné och Darwin, vars verk han för övrigt översatt till svenska. Nu kommer han med två stora band innehållande medicinens historia från forntid till 1950-talet. Klokt slutar han vid tiden då han själv började arbeta som läkare och psykiatriker. Den stora brytpunkten i denna historia är tiden runt år 1800. Här sliter sig läkekonsten slutligen sig loss från antikens mer vidskepliga och trosrättssiga förhållande till människokroppen och man kan verkligen börja lindra och bota människors åkommor. Många perspektiv blir tydliga. Bland annat detta hur den psykiatriska forskningen alltid blivit styvmoderligt behandlad. Medan kirurgin fram till 1800-talet sågs ned på med förakt av läkarna, för att idag stå bland de främsta disciplinerna inom medicinsk forskning, så har psykiatrin ständigt hamnat på efterkälken. Den verksamma psykiatrins historia börjar först där Uddenberg avslutar sin historiska framställning.

Nils Uddenberg skriver både ambitiöst och lättsinnigt. Klokt växlar han spår mellan sjukdomar, farsoter och berättelser om enskilda kvinnor och män som sökt bekämpa dem. Det gör böckerna underhållande och lättlästa trots det stora omfånget.

Bildmaterialet är rikt och jag känner igen många artefakter från det medicinskhistoriska museet i Uppsala vilket jag själv håller för det bästa i Sverige.

Nils Uddenberg avslutar sin berättelse med att koppla all medicinsk forskning och framsteg till den bibliska triaden; tro, hopp och kärlek. Endast den medicinska vård som sätter människan i centrum som en hel varelse kan på sikt göra människan gott. Lidande & läkedom är som gjord för en historisk resa i läsfåtöljen, likaväl som den kommer att bli en utmärkt kursbok för medicinare, psykologer och teologer. Unna dig den!

Jakob Carlander